

Ο ηλεκτρικός διάδρομος του μοναχού...

Είκοσι πέντε διηγήματα υπέρβασης, μετάλλαξης, γεμάτα συγκίνηση

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΑΜΠΑΡΔΩΝΗΣ
ΠΡΟΣΟΧΗ: εποχιακή
διέλευση βατράχων
εκδ. Πατάκη, σελ. 226

Της ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ

Είκοσι πέντε μικροί κόσμοι, είκοσι πέντε κοσμήματα γραφής. Ταξίδι και παρατήρηση, εσωτερικευση και αποτίπωση, διαδρομές του μυαλού και του συναισθήματος, άλλοτε πασιφανείς κι ευκολοδιάβαστες, άλλοτε να απαιτούν τη φαντασία του αναγνώστη, αν αφηθεί να ανιχνεύσει τα αποσιωπητικά μπορεί να γνωρίσει καινούργιους δρόμους που ίσως ούτε ο ίδιος ο συγγραφέας δεν γνώριζε, δεν στόχευσε, δεν συνειδητοποίησε.

Ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης πλάθει ιστορίες γεμάτες συγκίνηση, με μια ελαφρά ειρωνεία που χαρακτηρίζει τον λόγο του, μας θυμίζει πόσο πυκνό, ρευστό, κομψό κι ευαίσθητο μπορεί να είναι ένα διήγημα. Δεν εκβιάζει το συναίσθημα αναζητώντας δήθεν συγκινήσεις, δεν εξωθεί στα άκρα τη λύπη, επιτρέπει την έκπληξη, ένα χαμόγελο αποδοχής και συνεχούς μας στις ιστορίες του, που φανερώνουν το

ήθος, την αισθητική κι αυτό που ονομάζουμε ταλέντο. Δεν αρκεί. Η γλώσσα έρχεται να συμπληρώσει, να αναδείξει, να λαμπρύνει τα νοήματα, τα χαρακτηριστικά και τη στάση των ηρώων, τις περιγραφές των γεγονότων και των τόπων. Λέξη τη λέξη είναι φανερό πως ο συγγραφέας τις ζύγισε σκληρά, τις ακόνισε με χάρη και τις άφησε να υποταχθούν στην έμπνευση.

Ιστορίες που το πραγματικό συνυπάρχει με το υπερβατικό, που το γεγονός μεταπλάθεται και φεύγει από αυτό που αντιλαμβανόμαστε για να αποκαλύψει πως κρύβει μέσα του ελπίδα, απελπισία, πίστη. Οι ουρανοί είναι πάντα ανοικτοί για τον Σκαμπαρδώνη. Για να υποδεχθούν τα άλογα που, χωρισμένα από τους στρατιώτες που τα κατείχαν, παλεύουν με τα κύματα για να τους φτάσουν και ξάφνου ανεβαίνουν ψηλά και καλπάζουν στα ουράνια. Αλλιώς, αν πνίγονταν, θα ήταν πολύ βαρύ για τον εγγονό να το ακούει σαν διήγηση απ' τον παππού. Κι ο ξενοχάραγος άνθρωπος, με τον θάνατό του δεν υποτάσσεται παρά σπκάνεται, τρέχει σε βουνά και ποτάμια, κάνεται στα έλατα. Η φύση κυριαρχεί στις διηγήσεις, τα φυ-

Τρεις από τις είκοσι πέντε ιστορίες είναι του Αγίου Όρους, Μοναστήρια και μοναχοί, σκίτες κι ακολουθίες, μαγειρική κι μονοπάτια, άσκηση και προσευχή, πίστη και ταπεινωση, αναβλύζουν ακατάπαυστα από τις σελίδες.

Η φύση κυριαρχεί στις ιστορίες του Σκαμπαρδώνη, τα φυτά, τα δέντρα, οι πλαγιές, τα δάση, πρωταρχικά μάλλον τα ζώα.

τά, τα δέντρα, οι πλαγιές, τα δάση, πρωταρχικά μάλλον τα ζώα, έχουν δύναμη ασύλληπτη και καταλυτική, δεν έχουν ζωή, είναι η ζωή η ίδια. Αυτή που με επιμονή και προσπάθεια, με ζήλο κι αγάπη, πάνω απ' όλα με μπητρική αγάπη, θα χαρίσει η Μπέντια, η γριά σκύλα στο νεκραναστειμένο κουταβάκι της.

Άνθρωποι που παλεύουν με το

παρελθόν τους, που προσπαθούν να το κάνουν παρόν και μέλλον, βασανισμένοι, αντιμέτωποι με τον θάνατο. Αν ο οίστρος της ζωής, διονυσιακά σχεδόν, ξεπηδά μέσα από τις σελίδες, είναι που ο θάνατος παραμονεύει παντού, αφανίζει ζωές, κόβει ανάσες, σκάβει τάφους. Σ' αυτούς τους τάφους, μια νύχτα, φορτωμένοι την νταμιτζάνα το τσίπουρο θα πάει η παρέα για καντάδα, για μοιρολόι, για μεθύσι, για παρηγοριά. Σ' αυτές τις ιστορίες, όλες οι στιγμές της ζωής έχουν τη θέση τους. Κι η λύπη κι η αρρώστια κι η αναπνείρα, μα και η χαρά, η δημιουργία, η σκανταλιά. Γιατί τι άλλο είναι, παρά μια αθώα σκανταλιά, το «μόνο νερό. As με συγχωρήσει ο Χριστούλης μας. Μόνο νερό αδερφέ» που σεμνά ξεστομίζει ο Αγιο-

ρείτης, έχοντας κατεβάσει μια γερή γουλιά τσίπουρο;

Αν το βλέμμα του Σκαμπαρδώνη τυλίγει με μια αθωότητα τις ιστορίες του, είναι αυτό το υπερβατικό και ανέλπιστο που τις κάνει λαμπερές κι επιτρέπει στον καθένα μας να νοηματοδοτήσει όσα συμβαίνουν κι όσα πλάθει η φαντασία, όσα υπάρχουν κι όσα ντύνονται με ελπίδα, προσμονή, εγκάρτηρηση.

Τρεις από τις είκοσι πέντε ιστορίες είναι του Αγίου Όρους. Μοναστήρια και μοναχοί, σκίτες κι ακολουθίες, μαγειρική και μονοπάτια, άσκηση και προσευχή, πίστη και ταπεινωση, αναβλύζουν ακατάπαυστα από τις σελίδες. Μία τους, όμως, είναι παντελώς ξεχωριστή. «Ο διάδρομος». Ο μοναχός ζητάει και ο ηγούμενος του επιτρέπει να

Η γλώσσα έρχεται να αναδείξει, να λαμπρύνει τα νοήματα.

πεζοποιεί μέσα στο κελί του πάνω σε ηλεκτρικό διάδρομο, αντί για έξω στη φύση. Η ομορφιά της φύσης μούδιαζε το μυαλό του και έαστοχούσε τον Θεό. Ενίωσε να τον κυριεύει η απόλυτη του εαυτού του, η προδοσία της προσευχής, το κενό του σκόπματος του μοναχού. Κι έτσι, για να σωθεί και να σώσει, να ξαναβρεί τη νηφάλιο μέθη, τη χαρμονιά του πένθους και την κλειστή μοναξιά, απαρνιέται τους περισπασμούς της φύσης, που δεν είναι άλλο από τις ομορφιές της σε κάθε βήμα, σε κάθε μονοπάτι, όλες τις εποχές, κι ανυψώνεται μονολογώντας και τρέχοντας μέσα στο κελί.

Αυτός είναι ο τρόπος του Σκαμπαρδώνη. Αυτόν μας συστήνει με τα διηγήματά του. Της υπέρβασης και της μετάλλαξης. Που θα μας κάνει από γυρίσιους, βατράχους που εποχικά θα μετακινούμαστε για να βρούμε το κατάλληλο στάσιμο νερό, που μέσα στην ακινησία του υποσχετεί τη συνέχιση της ζωής. Για να μπορούμε να πούμε στο τέλος, σαν τον συγγραφέα, «το πανηγύρι είναι τρανό κι ο τόπος είναι λίγος». Αρκεί να υπάρξει η προσοχή των άλλων την ώρα της διέλευσής μας.